

Гуменюк Олексій
студент 2стн курсу ОС «Бакалавр»
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: **Гаврилюк В.М.**
к.е.н., асистент кафедри математичних дисциплін,
інформатики і моделювання
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець – Подільський

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розвиток кредитних відносин потребує принципово нових підходів до управління ризиками, що виникають у процесі діяльності аграрних підприємств, зокрема, розробки ефективної системи управління кредитним ризику з метою уникнення можливих наслідків невиконання зобов'язань перед кредитором. А з огляду на актуальність кредитування в сільському господарстві варто детально переглянути особливості управління кредитними ризиками.

Для з'ясування особливостей управління кредитними ризиками в сільському господарстві, доцільно означити ризики, що мають вплив на кредитний процес.

Окремі проблеми, пов'язані з сучасним станом кредитного забезпечення сільськогосподарських підприємств та ризиками, що виникають у процесі їх банківського кредитування вивчають В.М. Алексійчук, М.Я. Дем'яненко, О.Є. Гудзь, М.В. Мних, П.А. Стецюк, І.А. Шубенко та інші науковці.

Практика діяльності підприємств у сучасних умовах доводить необхідність виділення кредитного ризику у структурі фінансових ризиків сільськогосподарських підприємств з подальшою розробкою та запровадженням системи управління даним ризиком. Такі дії дозволять знизити ризикоємність галузі та спростити доступ до банківських кредитних ресурсів на прийнятних для селян умовах.

Одним зі шляхів у цьому напрямку є адаптація вже існуючих систем управління кредитним ризиком до особливостей функціонування як галузі сільського господарства в цілому, так і конкретного господарства зокрема.

Специфіка галузі сільського господарства, як і будь-якої іншої галузі, полягає у поєднанні певних умов виробництва зі специфікою самого процесу виробництва продукції.

Особливостями функціонування сільськогосподарських підприємств порівняно з підприємствами інших галузей є: сезонність та подовжений цикл виробництва, тісна залежність від природно-кліматичних умов та біологічних особливостей рослин і тварин, що вирощуються господарствами. Крім того, однією із головних особливостей сільського господарства є використання землі не лише як просторового ресурсу, а й як засобу виробництва.

Варто зазначити, що для підвищення ефективності управління кредитними ризиками сільськогосподарських підприємств необхідно враховувати не лише умови функціонування сільського господарства, але й специфіку забезпечення їх кредитними ресурсами.

Виділяють наступні специфічні риси підприємств галузі сільського господарства, що формують необхідність залучення кредитних коштів[1, с.86]:

1. Природно-кліматичні фактори, які зумовлюють:

- потребу у значних обсягах кредитів через неможливість організації поточного виробництва;

- необхідність у встановленні особливих строків погашення кредиту для підприємств галузі через наявність розриву між вкладенням коштів у виробництва та надходженням доходів від реалізації виробленої продукції;

- безперервність процесів відтворення у сільськогосподарському виробництві, які потребують своєчасного вкладення коштів, в тому числі і кредитних.

- необхідність значних запасів матеріалів та сировини, які можуть уповільнити швидкість обігу коштів, а тому виникає необхідність у кредитних коштах;

- наявність продукції, яка не може зберігатись тривалий час потребує гарантованої оплати, а отже, і відповідного кредитного забезпечення.

2. Соціально економічні та політичні фактори визначають:

- значний рівень відставання сільського господарства за фондоозброєністю праці, надмірний фізичний та моральний знос засобів виробництва зумовлюють потребу у довгострокових кредитних ресурсах;

- недостатнє забезпечення авансовими платежами, що підвищує необхідність в кредитному забезпеченні галузі;

- зростання дебіторської заборгованості збільшує потребу в додатковому кредитуванні сільськогосподарських підприємств;

- значна ризикованість виробництва;

- відносно низький рівень прибутковості.

Оскільки, роль кредитних ресурсів у системі фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств з кожним наступним роком збільшується, то постає необхідність врахування особливостей аграрного сектора, що визначають специфіку кредитування галузі для розробки ефективної системи управління ризиками, що виникають в процесі кредитних відносин.

Тому, доцільно з'ясувати що науковці розуміють під системою управління кредитним ризиком.

В науковій літературі неодноразово зустрічається наступне визначення:

«система управління кредитним ризиком – це сукупність прийомів і методів оцінки, планування, аналізу, регулювання кредитного ризику і способів контролю за ним у відповідності до кредитної політики, а також кадрова організація кредитного відділу для ефективної реалізації даних процесів» [2, с.103].

Система управління кредитним ризиком повинна відповідати певним вимогам, а саме: цілісність, стійкість, гнучкість, оперативність, надійність, оптимальність, економічність [3, с.128]. У зв'язку з цим, вимоги, що зазначені вище можуть впливати на якість процесу кредитування сільськогосподарських

підприємств в тій чи іншій мірі. Так, порушення цілісності може призвести до змін між частинами системи та збоїв у механізмі їх функціонування.

Крім цього, зовнішнє середовище може здійснювати свій вплив, тоді на перший план виступає гнучкість даної системи, її надійність і оптимальність. Вагоме місце посідає економічність яка досягається за мінімальних витрат на управлінський апарат.

Отже, з дослідження особливостей управління кредитними ризиками можна зробити висновок, що забезпечення ефективного функціонування кредитних операцій в аграрній сфері неможливе без врахування тих особливостей, які відрізняють галузь сільського господарства від інших сфер господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Фінанси в період реформування агропромислового виробництва / та ін.; за ред. М.Я. Дем'яненко. Київ: ІАЕУААН, 2002– 645с.
2. ЛюбуньО.С. Кредитний ризик : монографія. Київ: Університет економіки і права «КРОК», 2005. 308с.
3. Гаврилюк В.М. Особливості системи управління кредитними ризиками на сільськогосподарських підприємствах. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019.№ 2(64). С.125-130.
4. Гаврилюк В.М. Оцінка кредитоспроможності в системі регулювання кредитних ризиків.*Аграрна наука та освіта Поділля: збірник наукових праць, міжнар. наук. – практик. конф. Ч.2, (14 - 16 березня 2017 р., м. Кам'янець – Подільський), Тернопіль: Крок, 2017. С.90-92.*